

EIROPAS PARLAMENTS

2004

2009

Sesijas dokuments

GALĪGAIS
A6-0209/2007

7.6.2007

ZIŅOJUMS

par reglamentējošiem noteikumiem attiecībā uz pasākumiem jaunu sieviešu ģimenes dzīves un studiju laika posma apvienošanai Eiropas Savienībā (2006/2276 (INI))

Sieviešu tiesību un dzimumu līdztiesības komiteja

Referente: *Marie Panayotopoulos-Cassiotou*

SATURS

Lpp.

EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS**Error! Bookmark not defined.**

PASKAIDROJUMS.....**Error! Bookmark not defined.**

PROCEDŪRA.....**Error! Bookmark not defined.**

EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS

par reglamentējošiem noteikumiem attiecībā uz pasākumiem jaunu sieviešu ģimenes dzīves un studiju laika posma apvienošanai Eiropas Savienībā (2006/2276 (INI))

Eiropas Parlaments,

- ņemot vērā EK Līguma 2. pantu, 3. panta 2. punktu un 141. pantu,
- ņemot vērā 2000. gadā apstiprināto Eiropas Savienības Pamattiesību hartu¹, īpaši tās 9. un 14. pantu par tiesībām dibināt ģimeni un par tiesībām uz izglītību,
- ņemot vērā Eiropas Padomes 1993. gada 21. un 22. jūnija sanāksmē Kopenhāgenā, 2000. gada 23. un 24. marta sanāksmē Lisabonā, 2001. gada 23. un 24. marta sanāksmē Stokholmā, 2002. gada 15. un 16. marta sanāksmē Barselonā, 2003. gada 20. un 21. marta sanāksmē Briselē, 2004. gada 25. un 26. marta sanāksmē Briselē, 2005. gada 22. un 23. marta, kā arī 2006. gada 23. un 24. marta sanāksmēs Briselē pieņemtos secinājumus par Lisabonas stratēģiju par nodarbinātību un izaugsmi,
- ņemot vērā Eiropas izglītības ministru kopējo deklarāciju, kas pieņemta 1999. gada 19. jūnijā Boloņā
- ņemot vērā Eiropas Jaunatnes paktu, ko 2005. gada 22. un 23. martā, Briselē pieņēma Eiropadome,
- ņemot vērā 2007. gada 14. martā pieņemto Eiropadomes un Eiropas Komisijas kopējo deklarāciju par bērnu uzraudzības pakalpojumiem,
- ņemot vērā Eiropas Komisijas 2005. gada 30. maija paziņojumu par Eiropas politiku attiecībā uz jaunatni „Jaunatnes problēmu risināšana Eiropā. Eiropas Jaunatnes pakta īstenošana un pilsoniskās aktivitātes veicināšana” (COM(2005)0206), kas paredz nepieciešamību nodrošināt jaunatnei labas kvalitātes izglītību un apmācību, kura veicinātu ģimenes dzīves un darba saskaņošanu,
- ņemot vērā Eiropas Komisijas 2003. gada 10. janvāra paziņojumu „Efektīvi ieguldījumi izglītībā un apmācībā: prasība Eiropai” (COM(2002)0779),
- ņemot vērā Eiropas Komisijas 2003. gada 5. februāra paziņojumu „Augstskolu loma zināšanu Eiropā” (COM(2003)0058),
- ņemot vērā Eiropas Komisijas 2005. gada 20. aprīļa paziņojumu „Mobilizēt Eiropas intelektuālo potenciālu: nodrošināt universitātēm iespēju pilnā mērā sekmēt Lisabonas stratēģijas īstenojumu” (COM(2005)0152),

¹ OV C 364, 18.12.2000., 1. lpp.

- ņemot vērā Eiropas Komisijas 2005. gada 1. jūnija paziņojumu „Nediskriminācija un iespēju vienlīdzība visiem – pamatstratēģija” (COM(2005)0224),
 - ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 24. oktobra lēmumu Nr. 1672/2006/EK, ar ko izveido Kopienas Nodarbinātības un sociālās solidaritātes programmu – Progress¹,
 - ņemot vērā Eiropas Komisijas 2006. gada 1. marta paziņojumu „Ceļvedis sieviešu un vīriešu līdztiesībā 2006.-2010. gadam” (COM(2006)0092),
 - ņemot vērā Eiropas Komisijas 2005. gada 16. marta paziņojumu „Zaļā grāmata: demogrāfisko problēmu risināšana – jauna solidaritāte starp paaudzēm” (COM(2005)0094),
 - ņemot vērā Eiropas Komisijas 2006. gada 12. oktobra paziņojumu „Eiropas demogrāfiskā nākotne – kā pārvērst problēmu par iespēju” (COM(2006)0571),
 - ņemot vērā Eiropas Komisijas 2006. gada 12. oktobra paziņojumu „Pirmā posma apspriedes ar sociālajiem partneriem jautājumā par darba, privātās un ģimenes dzīves līdzsvarošanu” (SEC(2006)1245),
 - ņemot vērā Eiropas Padomes 1992. gada 31. marta Rekomendāciju par bērnu aprūpi (92/241/EEK)², kas paredz, ka šādi pakalpojumi jāpiešķir tiem vecākiem, kas piedalās kādā izglītības vai apmācības programmā ar mērķi iekļauties darba tirgū,
 - ņemot vērā Eiropas Parlamenta 2004. gada 9. marta rezolūciju par profesionālās, ģimenes un privātās dzīves saskaņošanu³, 2005. gada 9. marta rezolūciju par Lisabonas stratēģijas termiņa vidusposma pārskatu⁴, 2006. gada 16. janvāra rezolūciju par Lisabonas stratēģijas nākotni saistībā ar dzimumu līdztiesību⁵, 2007. gada 1. februāra rezolūciju par jaunu sieviešu un meiteņu diskrimināciju izglītības jomā⁶,
 - ņemot vērā Reglamenta 45. pantu,
 - ņemot vērā Sieviešu tiesību un dzimumu līdztiesības komitejas ziņojumu (A6-0209/2007),
- A. tā kā izglītība un ģimene ir katras valsts atbildība un kompetence;
- B. tā kā pamattiesības uz izglītību ir ikvienam un izglītība ir svarīgs priekšnosacījums cilvēka attīstībai un līdzdalībai ekonomiskajā un sociālajā dzīvē;
- C. tā kā izglītības sistēmā ir jāparedz to šķēršļu novēršana, kuri apgrūtina sieviešu un vīriešu līdztiesību, kā arī pilnīgas dzimumu līdztiesības veicināšana;

¹ OV L 315, 15.11.2006., 1. lpp.

² OV L 123, 8.5.1992., 16. lpp.

³ OV C 102 E, 28.4.2004., 492. lpp.

⁴ OV C 320, 15.12.2005., 164. lpp.

⁵ OV C 287 E, 24.11.2006., 323. lpp.

⁶ Šajā datumā pieņemtie teksti, P6_TA(2007)0021.

- D. tā kā labas kvalitātes izglītības, mūžizglītības un apmācības iespējas ir svarīgas, lai jaunie vīrieši un sievietes spētu Eiropai sniegt tās zināšanas, kuras tai vajadzīgas gan nodarbinātības un tās pieauguma veicināšanas, gan paaudžu solidaritātes un iedzīvotāju sastāva atjaunošanās jomā;
- E. tā kā labāka ģimenes dzīves un mācību saskaņošana visos līmeņos ļautu labāk izmantot jaunatnes, īpaši jauno sievietes, potenciālu un veicinātu tādu pārskatītās Lisabonas stratēģijas mērķu īstenošanu kā „zināšanu sabiedrības” veidošanu, ekonomikas konkurētspēju, sociālo kohēziju un iedzīvotāju sastāva atjaunošanu;
- F. tā kā Eiropas nākotne ir atkarīga no tās spējas veicināt tādas sabiedrības veidošanu, kas ir labvēlīga attiecībā pret jauniem vīriešiem un sievietēm, tā kā šajā kontekstā vēlmei kļūt par māti vai tēvu, rūpēm par atkarīgiem cilvēkiem vai invalīdiem nevajadzētu nelabvēlīgi ietekmēt izglītības vai profesijas izvēli vai kavēt to turpināšanu vai atsākšanu;
- G. tā kā augstākā un profesionālā izglītība ir viens no pamatnosacījumiem, kas sniedz patiesu piekļuvi darba tirgum, un ir viens no instrumentiem, lai nepieļautu nabadzību, kura īpaši skar sievietes, un izlīdzinātu vīriešu un sievietes atalgojuma līmeni,
- H. tā kā izglītības iegūšanas laika pagarināšana¹, motivācijas trūkums kļūst pilnīgi neatkarīgiem, kā arī sarežģītāka piekļuve darba tirgum, var radīt jauniešos vēlmi atlikt ģimenes veidošanu;
- I. tā kā iespējas, ko piedāvā mūžizglītība un ilgāks izglītības iegūšanai nepieciešamais laiks rada situāciju, ka pieaug vidējais sievietes un vīriešu vecums izglītības iegūšanas un apmācības periodā²;
- J. tā kā vidējā mūža ilguma palielināšanās ietekmē paaudžu un ģimenes attiecības, palielinot to cilvēku skaitu, kas ir no kāda atkarīgi;
- K. tā kā Eiropas Komisijas paziņojumā par profesionālās, ģimenes un privātās dzīves apvienošanu ir atzīts, ka saskaņošanas politikai jāattiecas arī uz tām jaunajām sievietēm un tiem jaunajiem vīriešiem, kas vēl mācās augstskolā;
- L. tā kā materiālās grūtības un visa veida diskriminācija bieži vien ir šķērslis sarežģītu mācību uzsākšanai vai turpināšanai īpaši tām jaunajām sievietēm un tiem jaunajiem vīriešiem, kas paralēli izglītības iegūšanai vai apmācībai³ uzņēmušies ģimenes rūpes un arī strādā;
- M. tā kā pat, ja dalībvalstu pienākums nav ietekmēt individuālo izvēli uzņemties ģimenes pienākumus, tām ES demogrāfisko uzdevumu risināšanas nolūkā vajadzētu radīt

¹ *Francesco C. Billari, Dimiter Philipov, Education and the Transition to Motherhood a comparative analysis of Western Europe, European Demographic Research Papers 2005.*

² Eurostudent Report 2005, *Social and Economic Conditions of student life in Europe:* vidējais studentu vecums Apvienotajā Karalistē ir 28 gadi, Austrijā 25,3 gadi, Somijā -24,6 gadi, Nīderlandē - 24,2 gadi, Īrija - 24,1 gads.

³ Eurostudent Report 2005, *Social and Economic Conditions of student life in Europe:* Nīderlandē strādā 91 % studentu, Īrijā - 69 %, Austrijā - 67 %, Vācijā - 66 % un Somijā 65 % studentu strādā.

sociāli un ekonomiski labvēlīgu vidi jauniem vecākiem, vai jauniem cilvēkiem, kuru aprūpē ir no citiem atkarīgi cilvēki vai invalīdi;

- N. tā kā statistikas dati liecina, ka eiropiešiem nav tik daudz bērnu, cik viņi vēlētos¹
- O. tā kā sievietēm, kas galvenokārt aprūpē atkarīgas personas² daudz biežāk nekā vīrieši pārtrauc mācības, tās pamest nepabeigtas vai nekad neatsāk, kas nenovēršami noved pie diskriminācijas *de facto* attiecībā pret izglītības un apmācības visas dzīves garumā uzsākšanu un turpināšanu, kā arī pie nevienlīdzības starp vīriešiem un sievietēm darba tirgū;
- P. tā kā vairākumā valstu situācija, ka cilvēkam ir darbs, kamēr viņš vēl mācās, negūst sociālo palīdzību vai arī tās apjoms ir samazināts; tā kā studenta statuss, īpaši, ja studenta aprūpē ir kāda no citiem atkarīga persona, ļoti sarežģī bankas kredīta vai aizdevuma piešķiršanu;
- Q. tā kā rūpes par ģimeni ietver īpašas vajadzības dažās jomās, īpaši attiecībā uz mājokli, bērnu aprūpes pakalpojumiem, atkarīgu cilvēku aprūpes pakalpojumiem un elastību, izvēloties mācību nodarbības;
- R. tā kā izturēšanās pret studentiem (-ēm), kam ir bērni, atšķiras atkarībā no valsts un augstākās, kā arī profesionālās mācību iestādes, kas var radīt šķēršļus viņu mobilitātei un tādējādi arī viņu izglītības vai profesionālajām vēlmēm, tā kā viņu vajadzības tiek nevienlīdzīgi izvērtētas izglītības sistēmā, kā arī izstrādājot kritērijus studentu pabalstu piešķiršanai;
- S. tā kā nav gandrīz nekādas dalībvalstu un ES līmeņa statistikas un rādītāju, kas atspoguļotu jauniešu dzīves apstākļus mācību vai apmācības laikā veicot ģimenes pienākumus;
1. norāda, ka meiteņu un sieviešu izglītība un apmācība ir viņu cilvēktiesības un būtisks elements, lai pilnībā ievērotu visas citas sociālās, ekonomiskās, kultūras un politiskās tiesības;
 2. norāda, ka turpmākās rekomendācijas attiecas uz jauniešiem, kuri turpina izglītību vai apmācību, kuri rūpējas vai kuri vēlas uzņemties rūpes par ģimeni kā tēvs vai māte, vai arī, ja viņu aprūpē ir no citiem atkarīgi pieauguši cilvēki;
 3. norāda, ka saskaņā ar secinājumiem, kas iestrādāti Zaļajā grāmatā saistībā ar demogrāfisko situāciju, Eiropas demogrāfiskais deficīts, cita starpā, izskaidrojams ar daudz novēlotāku dažādu dzīves posmu (mācības, darbs, ģimene) pabeigšanu;
 4. pauž gandarījumu, ka Eiropas Komisija savā iepriekšminētajā paziņojumā par profesionālās, ģimenes un privātās dzīves saskaņošanu, atzīst, ka saskaņošanas politikai jāattiecas arī uz tām jaunajām sievietēm un tiem jaunajiem vīriešiem, kas vēl

¹ Komisijas 16. marta paziņojums Zaļā grāmata „Jauna solidaritāte paaudžu starpā saistībā ar demogrāfiskām izmaiņām” (COM(2005)0094)).

² Eurostudent Report 2005, *Social and Economic Conditions of student life in Europe*: Latvijā studēšu - māšu ir 13,8 %, studentu - tēvu ir 5,3 %, Īrijā šī attiecība ir 12,1 % pret 10,4 %, bet Austrijā 11,5 % pret 10 %.

mācās augstskolā, tomēr izsaka nožēlu, ka šajā jomā nav sniegts neviens konkrēts priekšlikums;

5. mudina Eiropas Komisiju un dalībvalstis sekmēt tādu politiku, kas ļautu saskaņot ģimenes dzīvi ar studijām augstskolā vai profesionālo apmācību un kas mudinātu jauniešus uzņemties līdzsvarotas rūpes par ģimeni, nepieļaujot nekādu diskrimināciju, kas viņiem ļautu sniegt pēc iespējas lielāku ieguldījumu Eiropas attīstībā un konkurētspējā; norāda, ka izglītībā un pētniecībā pēc studiju beigšanas sieviešu skaits ir lielāks (59 %), tomēr šis skaits būtiski sarūk turpmākā karjeras posmā – no 43 % sieviešu ar zinātņu doktora grādu tikai 15 % tiek piešķirts profesora nosaukums;
6. mudina dalībvalstis labāk izpētīt situāciju, kādā šobrīd atrodas jaunie cilvēki, īpaši jaunās sievietes, kurām studiju vai apmācību laikā jāuzņemas rūpes par ģimeni, piedāvājot viņu vajadzībām pielāgotus līdzekļus;
7. ņemot vērā, ka vairākumā gadījumu atkarīgas personas ir sieviešu aprūpē un ka tas apgrūtina šo sieviešu izglītības turpināšanu, mudina dalībvalstis izveidot sociālos dienestus, kas veicinātu personīgo neatkarību un būtu paredzēti no citiem atkarīgu cilvēku aprūpei;
8. mudina dalībvalstis piešķirt pieejamu studentu veselības apdrošināšanu un īpaši sociālo un medicīnisko nodrošinājumu, ko varētu attiecināt arī uz tām personām, kas ir studenta (-es) aizbildnībā;
9. iesaka dalībvalstīm un kredītiestādēm atvieglot un vienkāršot aizdevumu piešķiršanu tiem jaunajiem vīriešiem un tām jaunajām sievietēm, kas apvieno studijas vai apmācību un rūpes par ģimeni;
10. aicina dalībvalstis samazināt vai atcelt to jaunu sieviešu un vīriešu aplikšanu ar nodokļiem, kuri mācās un strādā, un uzņemas ģimenes pienākumus vai atkarīgu cilvēku aprūpi;
11. mudina dalībvalstis sadarbībā ar vietējām pašvaldībām, augstākās un profesionālās izglītības iestādēm veikt nepieciešamos pasākumus, lai studenti-vecāki varētu dzīvot saviem apstākļiem piemērotos mājokļos, kā arī lai nodrošinātu pietiekamus un atbilstošus bērnu uzraudzības pakalpojumus, ievērojot tos pašus vienlīdzības noteikumus, ko ievēro attiecībā uz vecākiem, kas strādā; aicina dalībvalstis pilnībā izmantot iespējas, ko piedāvā Kopienas fondi, jo īpaši ESF piedāvājumu šajā jomā;
12. atzinīgi vērtē Barselonas 2002. gada 15.-16.marta Eiropadomes secinājumus, saskaņā ar kuriem dalībvalstis tiek aicinātas līdz 2010. gadam ieviest bērnu uzraudzības struktūras vismaz 90 % bērnu, kas ir vecumā no trim gadiem līdz obligāto skolas gaitu uzsākšanai, un vismaz 33 % bērnu, kas ir jaunāki par trim gadiem; pauž nožēlu par to, ka dalībvalstis vēl nav atbilstīgi rīkojušās;
13. mudina augstākās vai profesionālās izglītības iestādes savā infrastruktūrā veikt bērnu uzraudzības pakalpojumus un aicina dalībvalstis atbalstīt šāda veida iniciatīvas; uzsver turklāt arī vecāko ģimenes locekļu (vecvecāku) nozīmi un viņu svarīgo lomu bērnu audzināšanā un palīdzībā jaunajiem vecākiem, kuri studē un strādā;

14. aicina dalībvalstis nodrošināt, lai visiem studentiem, kam ir bērni, būtu par pieņemamām cenām pieejami pašvaldību / valsts kvalitatīvi bērnudārzi;
15. aicina dalībvalstis nodrošināt, lai visiem studentiem, kam ir vecāki bērni, būtu par pieņemamām cenām pieejamas kvalitatīvas ārpusklases nodarbību iespējas;
16. aicina dalībvalstis atbrīvot jaunus cilvēkus, it īpaši jaunās sievietes, no pienākuma, kas viņām jāuzņemas galvenokārt saistībā ar atkarīgiem cilvēkiem, lai viņas varētu turpināt izglītību;
17. aicina dalībvalstis sadarbībā ar augstākās un profesionālās izglītības iestādēm piedāvāt elastīgākus studiju organizēšanas veidus, piemēram, palielinot tālmācības un nepilna laika mācību nodrošināšanu, lai vairāk pieaugušo varētu turpināt izglītību kā vienu mūžizglītības posmu;
18. mudina dalībvalstis un augstākās, kā arī profesionālās izglītības iestādes izmantot elastīgākas apmācības metodes, izmantojot jaunās tehnoloģijas, un studiju vai apmācības laikā ļaut tās izmantot visiem jauniešiem, kas studē vai piedalās apmācības programmās, īpaši tiem, kas uzņēmušies rūpes par ģimeni vai invalīdiem;
19. aicina dalībvalstis un augstākās, kā arī profesionālās izglītības iestādes nodrošināt vienlīdzīgu attieksmi un nediskriminējošas iespējas turpināt un atsākt mācību procesu studentēm - grūtniecēm, vai tām, kuras ir kļuvušas par jaunajām māmiņām, kā arī īpaši ņemt vērā viņu vajadzības;
20. aicina augstākās, kā arī profesionālās izglītības iestāžu pasniedzējiem un pārējiem darbiniekiem būt saprotošiem attiecībā uz to studentu īpašajām vajadzībām, kuri aprūpē citus, un, ja nepieciešams, izveidot atbalsta un konsultāciju dienestus, lai būtu vieglāk uzsākt, turpināt vai atsākt augstāko izglītību vai profesionālo apmācību;
21. aicina augstākās, kā arī profesionālās izglītības iestādes, aprēķinot maksu par mācībām, ņemt vērā jauno vīriešu un sieviešu, kas uzņēmušies rūpes par ģimeni, finansiālās iespējas un mudina tās sniegt atbilstošu atbalstu;
22. aicina dalībvalstis izveidot savas sertifikācijas sistēmas, kas ļautu noteikt augstākās un profesionālās izglītības iestādes, kuras sniedz iespējas apvienot mācību procesu ar ģimenes dzīvi, lai atvieglotu un veicinātu mācību turpināšanu vai atsākšanu personām, kuras ir uzņēmušās ģimenes pienākumus;
23. mudina darba devējus saistībā ar uzņēmumu sociālo atbildību piešķirt stipendijas, kuras varētu saņemt studenti (-es), kas ir uzņēmušies ģimenes pienākumus, lai veicinātu jauno diplomu ieguvēju nodarbinātību;
24. aicina dalībvalstis un sociālos partnerus veicināt un atvieglot mūžizglītību, cita starpā paredzot arī iespējamās bērna kopšanas atvaļinājumus mātēm un tēviem, kā arī atvaļinājumus no citiem atkarīgu personu vai invalīdu aprūpes nodrošināšanai, kā arī būt daudz elastīgākiem attiecībā uz darba apstākļiem, īpaši izmantojot jaunās tehnoloģijas; turklāt aicina dalībvalstis ieskaitīt bērna kopšanas atvaļinājumus mācību laikā kopējā darba stāžā un pensijas nodrošinājuma periodā, nolūkā pilnībā sasniegt

patiesu dzimumu vienlīdzību;

25. aicina dalībvalstis un augstākās, kā arī profesionālās izglītības iestādes saglabāt sociālo pabalstus personām, kuras uzņemas ģimenes pienākumus sešu mēnešu laikā pēc mācību beigām, lai atvieglotu viņu iekļaušanos darba tirgū;
26. aicina dalībvalstis atcelt ierobežojumus strādāt apmaksātu darbu tām personām, kuras mācās vai ir bērna kopšanas atvaļinājumā, ja summas nepārsniedz dalībvalstu noteiktās robežas, neliedzot šīm personām ģimenes pabalstus; tas ļautu tām saglabāt saikni ar darba devēju, veicot uzticētos pienākumus mājās, un arī atvieglotu atgriešanos darba tirgū pēc bērna kopšanas atvaļinājuma;
27. uzsver, ka sievietes ir tās, kas biežāk uzņemas rūpes par atkarīgām personām. un tas rada nevienlīdzību starp vīriešiem un sievietēm izglītības un profesionālajā jomā; uzsver pamatprincipu, ka vīriešiem jāuzņemas lielāka atbildība mājsaimniecībā, saistībā ar bērniem un citām atkarīgām personām, sakarā ar to, ka lielākam skaitam jaunu sieviešu jānodrošina iespēja apvienot mātes lomu un studijas; tāpēc aicina dalībvalstis atzīt ģimenes vērtību un sekmēt tēva lomu, kā arī viņu līdzdalības palielināšanu daļot atbildību par ģimeni. tostarp laikposmā, kas pavadīts izglītojoties un pēc mācību pabeigšanas, kas ir nozīmīgs solis, lai panāktu vīriešu un sieviešu iespēju vienlīdzību; 28. aicina dalībvalstis strukturēt vecāku apdrošināšanas sistēmu tā, lai veicinātu vīriešu līdzdalību bērnu aprūpē;
29. iesaka dalībvalstīm, Padomei un Komisijai saistībā ar Atklāto koordinācijas metodi un izglītības un sociālo lietu ministru sanāsmēs dalīties paraugpraksē par atbalstu studentiem (-ēm), kas uzņēmušies rūpes par ģimeni, kā arī ņemt vērā novatorisku kārtību šajā jomā, kas jau tiek izmantota dažās Eiropas valstīs;
30. iesaka dalībvalstīm atvieglot sociālās palīdzības piešķiršanu un palielināšanu tiem studentiem no citām Eiropas Savienības dalībvalstīm, kuri aprūpē bērnus;
31. iesaka Komisijai un dalībvalstīm, izstrādājot un īstenojot Kopienas un nacionālās izglītības programmas, ņemt vērā studentu, kas uzņēmušies rūpes par ģimeni, īpašo situāciju un vērš uzmanību uz to, cik svarīgi izglītības programmas izstrādāt tā, lai studentiem būtu iespējas apvienot ģimenes dzīvi ar studijām; prasa, lai izglītības sistēmas būtu elastīgas, lai pēc dzemdību atvaļinājuma nodrošinātu mātēm iespējas turpināt studijas un no jauna iekļauties līmenī, kurā viņas bija pirms atvaļinājuma;
32. aicina dalībvalstis atbilstīgi katras valsts situācijai izvērtēt, vai to izglītības sistēmas reforma, lai veicinātu elastīgumu un pilnīgāku mācībām atvēlētā laika izmantošanu, paātrinās jauniešu darba dzīves uzsākšanu, kā arī vēlmju kļūt par māti un tēvu īstenošanu;
33. mudina EUROSTAT un dalībvalstis pielāgot esošos rādītājus, lai apkopotu datus, kas ļautu valstu un Eiropas līmenī noteikt to studentu un studenšu skaitu, kuriem ir ģimenes pienākumi, kā arī viņu dzīves apstākļus, un noteikt, kā ģimenes pienākumi ietekmē studiju pārtraukšanu, it īpaši attiecībā uz jaunām sievietēm;
34. uzsver, ka jauno sieviešu motivāciju apvienot mācības ar mātes pienākumiem var

mazināt arī tas, ka viņas baidās no turpmākas diskriminācijas savā profesionālajā dzīvē; tāpēc aicina dalībvalstis apkarot diskrimināciju, ko darba devēji īsteno pret ģimenes mātēm gan attiecībā uz pieņemšanu darbā, gan paaugstināšanu amatā;

35. aicina zinātnieku un akadēmiskās aprindas veikt nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu tām sievietēm un vīriešiem, kuri ir uzņēmušies ģimenes pienākumus, vienlīdzīgu pieeju zinātniskai un / vai pētnieciskai karjerai, mudināt šīs sievietes un vīriešus izvēlēties šādu karjeru un palikt zinātnieku aprindās;
36. aicina dalībvalstis turpināt pielikt pūles, lai attīstītu un veicinātu profesionālo izglītību, kas ir paredzēta cilvēkiem, kuri uzņēmušies ģimenes pienākumus vai cilvēkiem, kuri nāk no nelabvēlīgām vai minoritāšu grupām, lai viņi varētu ilgstoši izvairīties no bezdarba un viņiem tiktu nodrošināta vienlīdzīga pieeja darba tirgum;
37. uzdod priekšsēdētājam nosūtīt šo rezolūciju Padomei, Komisijai un dalībvalstīm.

PASKAIDROJUMS

Saskaņā ar Eiropas Padomes sanāksmes Lisabonā, 2000. gadā izvirzītajiem mērķiem līdz 2010. gadam Eiropai jāklūst par pasaulē konkurētspējīgāko un dinamiskāko zināšanu ekonomikas reģionu ar ekonomisko uzplaukumu, nodarbinātības kvantitatīvo un kvalitatīvo uzlabojumu un daudz lielāku sociālo kohēziju.

Šī stratēģija tika izstrādāta, lai līdz 2010. gadam ļautu Eiropai atkal nodrošināt pilnīgu nodarbinātību un stiprinātu kohēziju. Padome uzskata, ka šo pasākumu galvenais mērķis ir līdz 2010. gadam paaugstināt vispārējo ES nodarbinātības līmeni līdz 70 % un sieviešu nodarbinātības līmeni – līdz vismaz 60 %¹.

Valstu un valdību vadītāji Eiropadomes sanāksmēs Stokholmā² un Barselonā³ atzina, ka Eiropas ekonomikas un sabiedrības nākotne ir atkarīga no tās pilsoņiem, īpaši no jaunās paaudzes un viņu izglītības līmeņa. Tāpēc visiem jaunajiem vīriešiem un sievietēm jābūt iespējai iegūt labas kvalitātes izglītību un apmācību, kas būtu piemērotas jaunā tirgus prasībām, un pastāvīgi izmantot savas zināšanas, lai spētu iekļauties darba vidē un attīstīties.

Izglītības līmenis ir galvenais faktors, kas nosaka ekonomisko uzplaukumu un sabiedrības spējas ieviest jauninājumus. Patiesībā, kādā ESAO izvērtējumā norādīts, ka, pieliekot vienu papildus gadu vidējam studiju ilgumam, nodarbinātības līmenis uzreiz palielinās par 5 %, bet pēc ilgāka laika perioda par vēl 2,5 %⁴.

Izglītība un apmācība sniedz ekonomisku un sociālu labumu, attīstot personisko un pilsonisko kompetenci, kā arī profesionālās iemaņas. Ieguldījumi cilvēkresursos ir pamats sociālajai integrācijai. ESAO pētījums rāda, ka valstīs, kurās vidējais mācību līmenis ir augstāks, pastāv mazāka nevienlīdzība starp cilvēkiem⁵.

Izglītības līmenis arī ietekmē nodarbinātību tādā veidā, ka paaugstinoties izglītības līmenim, samazinās bezdarba līmenis⁶, un attiecīgi tiek samazinātas sociālās izmaksas. Ir arī skaidrs, ka nodarbinātības līmenis aug kopā ar sasniegto izglītības līmeni: Ja aplūko iedzīvotājus vecumā no 25 līdz 64 gadiem, var novērot, ka augstāko izglītību ieguvušo nodarbinātības līmenis (2001. gadā bija 84 %) ir par 15 procentiem augstāks nekā vidējais nodarbinātības līmenis, ko rēķina, ņemot vērā visu līmeņu izglītību ieguvušos iedzīvotājus, un par 30 procentiem augstāks nekā to cilvēku nodarbinātība, kas ieguvuši tikai vidējo izglītību⁷.

No minētā var secināt, ka ir svarīgi ieguldīt līdzekļus cilvēkresursos, ko veido jaunatne, lai ļautu viņiem pilnībā realizēt sevi Eiropas sabiedrības ekonomikas un sociālās

¹ Eiropadomes sanāksme Lisabonā 2000. gadā.

² Eiropadomes sanāksme Stokholmā 2001. gada 23.-24. martā

³ Eiropadomes sanāksme Barselonā 2002. gada 15.-16. martā.

⁴ *De la Fuente un Ciccone, Cilvēku ieguldījums globālajā un uz zināšanām balstītajā ekonomikā ('Human capital in a global and knowledge-based economy')*, galīgais ziņojums **Nodarbinātības un sociālo lietu ģenerāldirektorātam**, Eiropas Komisija, 2002. gada maijs.

⁵ Starptautiskā skolēnu novērtēšanas programma *PISA*, ESAO, 2002

⁶ Bezdarba līmenis augstāko izglītību ieguvušajiem 2001. gadā bija 3.9 %, un tas ir trīs reizes mazāk nekā cilvēkiem, kam ir zems izglītības līmenis.

⁷ Idem.

ilgtspējas nodrošināšanā, un nedrīkst neizmantot šo jaunatnes potenciālu mūsu sabiedrības iedzīvotāju sastāva atjaunošanas jomā.

Kā jau Eiropas Komisija Zaļajā grāmatā par demogrāfiju¹ un Eiropadome Eiropas Jaunatnes paktā² minējušas, nepieciešams ilgs laiks, lai radītu bērniem un jaunatnei draudzīgāku sabiedrību, uzlabojot profesionālo izglītību un nodarbinātības kvalitāti, kā arī radot labvēlīgu vidi viņu sociālajai integrācijai un vēlmes dibināt ģimeni īstenošanai.

Visi statistikas dati rāda, ka eiropiešiem, īpaši visizglītotākajiem, nav tik daudz bērnu, cik viņi vēlētos. Vēlmes dibināt ģimeni īstenošanu ietekmē kā sociāli, tā ekonomiski faktori, kas veicina daudz novēlotāku dažādu dzīves posmu pabeigšanu: izglītības iegūšanas laika pagarināšana, daudz novēlotāka emancipācija un profesionālās pielāgošanās periodi, kā arī sarežģītāka ekonomiski aktīvas dzīves uzsākšana rada jauniešos vēlmi nesteigties attiecībā uz ģimenes veidošanu.

Vairākos nesenos pētījumos³ par auglību Eiropā secināts, ka bērni, kas dzimst gados vecākiem cilvēkiem, nevar kompensēt jaunībā nedzemdētos bērnus. Šie pētījumi rāda arī to, ka lēmumu dibināt ģimeni lielākā vecumā ietekmē arī maksa par valsts veselības aprūpes sistēmu, jo medicīniskais risks mātei un bērnam ir visnopietnākais. Turklāt ir iespējams, ka no sievietes vecuma atkarīgie bioloģiskie faktori neļauj cilvēkiem radīt tik daudz bērnu, cik viņi vēlētos.

Ir taisnība, ka dalībvalstu pienākums nav ietekmēt individuālo izvēli par bērnu radīšanu, bet tām vajadzētu izveidot tādus apstākļus, lai eiropieši varētu radīt tik daudz bērnu, cik viņi vēlētos.

Viens no līdzekļiem, kā šo mērķi sasniegt, būtu radīt labvēlīgu sociālo, ekonomisko un izglītības vidi, kas ļautu Eiropas jaunatnei īstenot savas vēlmes dibināt ģimeni agrīnā savas dzīves posmā, tā lai tas neietekmētu negatīvi viņu iespējas iegūt izglītību vai veidot karjeru.

Eiropas Komisija sava nesenajā paziņojumā par profesionālās, ģimenes un privātās dzīves saskaņošanu⁴, šķiet, atzina tādas perspektīvas sniegtos labumus, jo sadaļā par darba organizāciju tā norādīja, ka valstu saskaņošanas politikai jāattiecas arī uz tām jaunajām sievietēm un tiem jaunajiem vīriešiem, kas vēl mācās augstskolā.

Labāk izmantojot jaunatnes potenciālu, nepieciešamība veicināt ģimenes dzīves saskaņošanu ar mācībām tiek pretstatīta tam, ka izglītības iegūšanas laiks tiek pagarināts un tiek piedāvāta apmācība visas dzīves garumā, kas rada vidējā studentu vecuma pieaugumu. Saskaņā ar

¹ Eiropas Komisijas 2005. gada 16. marta paziņojums „Zaļā grāmata: demogrāfisko problēmu risināšana – jauna solidaritāte starp paaudzēm” (COM(2005)0094)

² Eiropas Komisijas 2005. gada 30. maija paziņojumu par Eiropas politiku attiecībā uz jaunatni „Jaunatnes problēmu risināšana Eiropā. Eiropas Jaunatnes pakta īstenošana un pilsoniskās aktivitātes veicināšana” (COM(2005)0206)

³ Lutz, Skirbekk " Kā mūsdienu politikas varētu izpētīt skolu reformas ietekmi uz auglības periodu Eiropā"; Billari, Philipov " *Education and the Transition to Motherhood: a comparative analysis of Western Europe, European Demographic Research Papers 2005.*

⁴ Eiropas Komisijas 2006. gada 12. oktobra paziņojums „Pirmā posma apspriedes ar sociālajiem partneriem jautājumā par darba, privātās un ģimenes dzīves līdzsvarošanu” (SEC(2006)1245)

projekta „Eurostudent” 2005. gada ziņojumu¹, vidējais studentu vecums Apvienotajā Karalistē ir 28 gadi, Austrijā – 25,3 gadi, Somijā – 24,6 gadi, Nīderlandē – 24,2 gadi un Īrijā – 24,1 gads.

Daudzās valstīs studenti paralēli mācībām uzņēmušies rūpes par ģimeni vai izvēlas radīt bērnus pirms studiju pabeigšanas. 41 % sieviešu Zviedrijā, 31 % sieviešu Somijā un 30 % Norvēģijā pirmais bērns piedzimst, pirms viņas ir pabeigušas studijas. Daudzās valstīs ir ievērojams studentu-vecāku skaits, piemēram, Īrijā bērni ir 11,3 % studentu, Austrijā – 10,8 %, Latvijā – 10,7 % un Somijā – 8 % studentu.

Diemžēl daudzās Eiropas valstīs, izņemot dažās Ziemeļvalstīs, kur studentiem-vecākiem ir labvēlīgi sociālie un ekonomiskie apstākļi, studentiem, kas uzņēmušies rūpes par ģimeni, jāsastopas ar ievērojamām grūtībām gan augstskolās, gan ikdienas dzīvē. Patiesībā viņiem ir īpašas vajadzības dažās jomās, īpaši attiecībā uz mājokli, uzraudzības pakalpojumiem un elastību, izvēloties mācību nodarbības utt. Tomēr izglītības un sociālās sistēmas šīs vajadzības neatzīst vai atzīst tikai daļēji, uz to norāda statistikas datu trūkums par šo studentu dzīves apstākļiem.

Tas, ka netiek ņemta vērā ģimenes rūpes uzņēmušos studentu īpašā situācija, rada diskrimināciju attiecībā uz visu līmeņu izglītības iespējām un uz apmācību visas dzīves garumā. Dažādās dalībvalstīs ir atšķirīga attieksme pret studentiem-vecākiem un tas ir vēl papildu iemesls, kāpēc cilvēki izvēlas mācības un līdz ar to arī profesiju, saglabājot iespēju būt mobiliem.

Sieviešu iespējas ir sevišķi ierobežotas, jo galvenokārt sievietes uzņemas rūpes par ģimeni arī mācību laikā. Projekta „Eurostudent” apkopotā statistika rāda, ka attiecība starp studentēm un studentiem ar bērnu Latvijā ir 13,8 % pret 5,3 %, Īrijā – 12,1 5 pret 10,4 % un Austrijā – 11,5 % pret 10,2 %.

Tā kā trūkst atbilstoša atbalsta, sievietēm ir daudz lielāka iespēja nekā vīriešiem pārtraukt mācības, tās pamest nepabeigtas vai nekad neatsākt, kas nenovēršami noved pie nevienlīdzības starp vīriešiem un sievietēm darba tirgū un viņu potenciāla pazaudēšanas.

Referentes nostāja:

Referente atzinīgi vērtē to, ka Eiropas Komisija savā nesenajā paziņojumā par profesionālās, ģimenes un privātās dzīves saskaņošanu atzina, ka saskaņošanas politikai jāattiecas arī uz tām jaunajām sievietēm un tiem jaunajiem vīriešiem, kas vēl mācās augstskolā, tomēr izsaka nožēlu, ka šajā jomā nav sniegts neviens konkrēts priekšlikums.

Demogrāfisko problēmu dēļ un dēļ valstu vēlmes radīt bērniem un jaunatnei draudzīgāku sabiedrību referente vēlas **uzsvērt, cik svarīgi ir pieņemt tādu valsts politiku, kas vispirms piešķirtu pabalstus jaunatnei, lai viņi varētu uzņemties un īstenot vēlmes un rūpes par ģimeni paralēli izglītības iegūšanai, tā lai neviena no šīm jomām nebūtu vērtējama augstāk par citu.**

¹ Pētījums *Eurostudent 2005, Studentu sociālie un ekonomiskie dzīves apstākļi Eiropā*

Tāpēc referente iesaka gan izglītības sistēmu līmenī, gan sociālo sistēmu līmenī ņemt vērā to jauno vīriešu un sieviešu vēlmes un vajadzības, kas paralēli savai izglītībai vai apmācībai uzņēmušies rūpes par ģimeni.

Vēl referente ierosina dalībvalstīm piedāvāt šiem jauniešiem **īpašu, viņu vajadzībām atbilstošu sociālo palīdzību**, kuras piešķiršana vai apjoms nav atkarīgi no tā, vai paralēli mācībām viņi veic arī profesionālo darbību (strādā).

Tomēr, ņemot vērā materiālās grūtības, ar kurām jāstopas studentiem (-ēm), referente aicina augstākās vai profesionālās izglītības iestādes, **aprēķinot maksu par mācībām, ņemt vērā jauno vīriešu un sieviešu, kas uzņēmušies rūpes par ģimeni, finansiālās grūtības un lūdz kredītiestādes atvieglot aizdevumu vai kredītu piešķiršanu studējošiem.**

Tāpat referente aicina dalībvalstis sadarbībā ar vietējām pašvaldībām un augstākās vai profesionālās izglītības iestādēm, no vienas puses, palielināt **lētu dzīvokļu piedāvājumu** studentiem (pārim vai vienam vecākam), kuru aprūpē ir bērni, un, no otras puses, **nodrošināt pietiekamus un atbilstošus bērnu uzraudzības pakalpojumus par saprātīgu cenu.**

Tomēr, lai atvieglotu mācību un ģimenes dzīves saskaņošanu, referente mudina dalībvalstis un augstākās vai profesionālās izglītības iestādes piedāvāt **elastīgāku mācību procesa organizāciju (piemēram, nepilna laika), izmantot jaunās tehnoloģijas, un studiju vai apmācības laikā ļaut tās izmantot visiem jauniešiem, īpaši tiem, kas uzņēmušies rūpes par ģimeni.**

Visbeidzot referente aicina augstākās vai profesionālās izglītības iestāžu **pasniedzējiem būt saprotošiem attiecībā uz šo studentu īpašajām vajadzībām** un, ja nepieciešams, **atbalstīt viņus, kā arī dot padomus**, lai atvieglotu studiju atsākšanu, turpināšanu vai iesaistīšanos mācību procesos.

Lai gan ģimenes un izglītības politika ir katras valsts kompetencē, referente iesaka **atklātās koordinācijas metodes ietvaros dalīties pozitīvā pieredzē par atbalstu studentiem (-ēm), kas uzņēmušies rūpes par ģimeni, kā arī ņemt vērā novatoriskas pieejas šajā jomā, kas tiek jau izmantotas dažās Eiropas valstīs.**

PROCEDŪRA

Virsraksts	Reglamentējoši noteikumi attiecībā uz pasākumiem jaunu sieviešu ģimenes dzīves un studiju laika posma apvienošanai Eiropas Savienībā
Procedūras Nr.	2006/2276 (INI)
Komiteja, kas atbildīga par jautājumu Datums, kad paziņoja plenārsēdē	FEMM 29.11.2006
Komiteja(-s), kurai(-ām) ir lūgts sniegt atzinumu Datums, kad paziņoja plenārsēdē	
Atzinumu nav sniegusi Lēmuma datums	
Ciešāka sadarbība Datums, kad paziņoja plenārsēdē	
Referents(-e/-i/-es) Iecelšanas datums	<i>Marie Panayotopoulos-Cassiotou</i>
Aizstātais(-ā/-ie/-ās) referents(-e/-i/-es)	20.12.2006
Izskatīšana komitejā	12.4.2007 5.6.2007
Pieņemšanas datums	5.6.2007
Galīgā balsojuma rezultāti	+ 14 - 0 0 1
Deputāti, kas bija klāt galīgajā balsojumā	<i>Katerina Batzeli, Věra Flasarová, Lissy Gröner, Zita Gurmai, Lívia Járóka, Astrid Lulling, Marie Panayotopoulos-Cassiotou, Christa Prets, Karin Resetarits, Teresa Riera Madurell, Eva-Britt Svensson, Anna Záborská</i>
Aizstājējs(-i), kas bija klāt galīgajā balsojumā	<i>Lidia Joanna Geringer de Oedenberg, Mary Honeyball, Maria Petre</i>
Aizstājējs(-i) (178. panta 2. punkts), kas bija klāt galīgajā balsojumā	
Iesniegšanas datums	7.6.2007
Piezīmes (ši informācija pieejama tikai vienā valodā)	